

Ársskýrsla 2016 Almannavarnadeild

Víðir Reynisson lét af störfum sem deildarstjóri almannavarnadeildar á árinu og Hjálmar V. Björgvinsson tók við. Víðir var einn af fyrstu starfsmönnum almannavarnadeildar þegar málefni almannavarna voru flutt til ríkislögreglustjóra árið 2003 og starfaði hann sem deildarstjóri frá árinu 2006. Hjálmar Björgvinsson var áður deildarstjóri fjarskiptamiðstöðvar ríkislögreglustjóra.

Umbrot í Bárðarbungu og Holuhrauni

Eldgosinu í Holuhrauni, sem hófst með umbrotum í Bárðarbungu haustið 2014, lauk seinni partinn í febrúar 2015. Eldgosið er það stærsta (í rúmmáli) frá því gaus í Laka 1783. Mikill meirihluti vinnu starfsmanna almannavarnadeildar fór í viðbrögð vegna umbrotanna og hélt hún áfram þrátt fyrir að eldgosinu væri lokið. Mörgum verkefni tengdu því var enn ólokið eins og sérhæfðu hættumati vegna flóða og viðbragðsáætlanagerð. Viðbúnaðarstig almannavarna var lækkað úr hættustigi í óvissustig 1. júní 2015. Lögreglan á Norðurlandi eystra var áfram með vakt á hálendinu norðan Dyngjujökuls og lauk henni formlega um haustið 2015. Óvissustigi vegna jarðhræringa í Bárðarbungu var aflýst 14. október 2015.

Samhæfingarstöðin og virkjun almannavarnakerfisins

Á árinu 2015 var 15 sinnum lýst yfir almannavarnastigi af einhverjum völdum. Fjórum sinnum vegna snjóflóðahættu og var í öllum tilfellum lýst yfir óvissustigi á hluta Vestfjarða auk þess sem lýst var yfir hættustigi á einstökum stöðum og hús rýmd. Almannavarnakerfið var virkjað fimm sinnum vegna atvika í flugi, tvisvar vegna skriðuhættu, einu sinni vegna óveðurs, einu sinni vegna eldgoss, vegna Skaftárhlaups og vegna elds um borð í hvalaskoðunarskipi á Skjálfaflóa.

Lengsta aðgerð ársins 2015 í Samhæfingarstöð almannavarna var vegna eldgossins í Holuhrauni. Aðgerðin hófst þann 16. ágúst 2014 vegna jarðskjálfta undir norðanverðum Vatnajökli. Samhæfingarstöðin var virk í samtals 220 daga vegna aðgerðarinnar, þar af í 59 daga á árinu 2015. Aðgerðunum í Samhæfingarstöðinni lauk nokkrum dögum eftir að eldgosinu lauk þann 28. febrúar 2014. Þetta er lengsta virkjun Samhæfingarstöðvarinnar frá upphafi.

Samhæfingarstöðin tók þátt í sex æfingum á árinu. Þetta voru flugslysaæfingar á Gjögurflugvelli, Egilsstaðaflugvelli, Grímseyjarflugvelli og á Höfn í Hornafirði. Þá tók stöðin þátt í æfingu vegna hópslysa á Suðurnesjum og sóttvarnaæfingu á Keflavíkflugvelli.

Yfirlit yfir viðbragðsáætlanir árið 2015

Gerð viðbragðsáætlana er á ábyrgð almannavarnanefnda, en starfsmenn almannavarnadeildar aðstoða við gerð þeirra. Mikið og gott samstarf á milli þessara aðila er lykillinn að góðum áætlunum. Reglulegir samstarfsfundir fara fram á meðan unnið er að áætlunum.

Umdæmi	Tegund	Staða
Öll umdæmi	Heimsfaraldur influensu	Í uppfærslu
Suðurnes	Viðbragðsáætlun sóttvarna á Keflavíkflugvelli	Endurskoðun Útgefin
	Flugslysaáætlun	
	Viðbragðsáætlun vegna hópslysa	Í vinnslu

Austurland	Flugslysaáætlun Egilsstaðir Viðbragðsáætlun vegna eldgoss í Vatnajökli	Uppfærð Í vinnslu
Norðurland eystra	Flugslysaáætlun Grímseyjarflugvallar Viðbragðsáætlun vegna eldgoss í Bárðarbungu eða norðan Vatnajökuls Viðbragðsáætlun vegna hópslysa AVN Þingeyinga Viðbragðsáætlun vegna hópslysa AVN Eyjafjarðar Jarðskjálftaáætlun Eyjafjörður	Uppfærð Útgefin Í vinnslu Í vinnslu Í vinnslu
Suðurland	Flugslysaáætlun Hornafjarðar Viðbragðsáætlun vegna eldgoss í Vatnajökli Hekla Mýrdalsjökull Eyjafjallajökull Herjólfur	Uppfærð Í vinnslu Í vinnslu Endurskoðun Endurskoðun Endurskoðun
Höfuðborgarsvæðið	Viðbragðsáætlanir fyrir Faxaflóahafnir Hvalfjarðargöng Flugslysaáætlun Reykjavík	Í vinnslu Endurskoðun Í vinnslu
Vestmannaeyjar	Eldgosaáætlun	Í vinnslu
Vestfirðir	Flugslysaáætlun fyrir Gjögur	Í vinnslu

Rannsóknarverkefni

FutureVolc

Almannavarnardeildin skilaði skýrslu embættisins vegna FUTUREVOLC verkefnisins í júní 2015. Skýrslan, D3.2 Report on Development of Standardized Volcanic Information, leggur sérstaka áherslu á miðlun upplýsinga til evrópska almannavarnakerfisins, European Civil Protection Mechanism, sem Ísland hefur verið beinn aðili að frá árinu 2003. Eitt af megin hlutverkum almannavarnardeildar ríkislögreglustjóra í FUTUREVOLC verkefninu er að miðla upplýsingum inn í þetta kerfi og treysta samstarf deildarinnar við stjórnstöð almannavarna Evrópu í Brussel, ERCC. Í skýrslunni eru birtar

sviðsmyndir af mögulegum stórgosum á Íslandi sem gætu haft áhrif á meginlandi Evrópu og hvernig vísindaleg þekking og rannsóknir nýtast við að auka áfallaþol álfunnar.

NORDRESS

Nordic Centre of Excellence on Resilience and Societal Security er þverfaglegt rannsóknarverkefni styrkt af NordForsk norrænu rannsóknaráætluninni. Starfsmenn almannavarnadeildar eru þátttakendur í nokkrum verkefnum í vinnuhópum NORDRESS meðal annars að rannsaka áhrif brennisteinstvívetnis frá eldgosinu í Holuhrauni á íbúa á Austurlandi með tilliti til viðbúnaðar og viðbragða.

VeTools

Á árinu 2015 hófst evrópskt þróunarverkefni sem fjármagnað er af almannavarnakerfi Evrópusambandsins. Verkefnið snýst um að þróa verkfæri og aðferðafræði við áhættugreiningu vegna eldgosa. Spænska rannsóknarráðið leiðir vinnuna þar sem jarðvísindamenn, starfsmenn almannavarna og tryggingarfélaganna á Spáni, Íslandi og Portúgal leiða saman hesta sína. Ræisifundur verkefnisins var haldinn á Tenerife í apríl og vinnufundur var haldinn í Mýrdal í september.

Alþjóðasamstarf

Vorið 2015 tók almannavarnardeildin þátt í stærstu almannavarnaráðstefnu í Evrópu, Civil Protection Forum, sem haldin var í Brussel. Í ferðinni kynntu 2 fulltrúar deildarinnar FUTUREVOLC verkefnið. Einnig var evrópska almannavarnastjórnstöðin (ERCC) heimsótt og fundað með stjórnarmönnum stefnumótunarskrifstofu almannavarna í Evrópu og þeim afhent formlega fyrstu FutureVolc skýrslu embættisins, D3.1.

Fjöldi funda	Fundur	Staðsetning
1	NordRed fundur	Reykjavík
1	NordRed ráðstefna – kynning á vegum NORDRESS	Svíþjóð
1	Seminar Disaster Risk Management Knowledge Centre	Bretland
1	Fundur forstjóra almannavarnastofnana á Norðurlöndum	Noregur
3	Fundir í almannavarnasamstarfi Evrópu	Belgía
1	Kynning á FutureVolc verkefninu á almannavarnaráðstefnu	Belgía
1	National Training Coordinator fundur v/þjálfunarmála	Luxembourg
1	Kursus for Høje sjefer	Danmörk
1	Fundur vegna ofbeldisárása í skólum	Noregur